

*кандидат архітектури, доцент,
докторант кафедри ландшафтної архітектури КНУБА
e-mail: knuba.landscape@gmail.com, L.Ruban@knuba.edu.ua,
orcid.org/0000-0002-5973-4362*

ДЕКОРАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ФЕНОМЕНУ «ВОДИ» ДЛЯ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРНО-ЛАНДШАФТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЙ: ВИВЧЕННЯ ГАЗОПОДІБНОГО СТАНУ

Анотація: Стаття присвячена вивченню декоративних особливостей феномену «води» для архітектурно - ландшафтних цілей у газоподібному стані, як одному із трьох можливих фізичних станів існування водного компоненту. Вода в газоподібному стані у вигляді пари розглянута як декоративний та естетичний композиційний елемент архітектурно-ландшафтної організації територій; виявлено основні композиційні характеристики та прийоми її використання.

Ключові слова: архітектурно-ландшафтна організація територій, декоративні особливості феномену «води», газоподібний стан води, динаміка.

Стан проблеми. Феномен «води», самої найпоширенішої та водночас загадковішої речовини на планеті, бентежить творчий розум не одного покоління науковців. Вивчення декоративних особливостей феномену «води» в залежності від фізичного стану для архітектурно - ландшафтної організації територій обумовлено зміною парадигми співіснування людини із водним компонентом в сучасному світі та постійним пошуком спеціалістами шляхів виразності та вдосконаленості архітектурного середовища у 21 столітті. Потрібно відмітити відсутність в сучасній теорії ландшафтної архітектури комплексного дослідження декоративних особливостей феномену «води» в залежності від її фізичного стану. Загальні концептуальні питання проблематики розкриті Автором в публікаціях [1, 2, 3, 4]. Окремо Автором вивчено водний компонент в твердому та рідкому станах на різних територіальних рівнях [5, 6, 7]. Отже вивчення декоративних особливостей водного компоненту в залежності від фізичного стану не було б повним без вивчення його газоподібного стану. Вода у газоподібному стані у вигляді пари в силу своїх фізичних якостей дуже важка у використанні та контролі. На протилежність від твердого стану, що уособлює статику, пара – вкрай мінлива; вона відноситься до динамічних форм води [1]. В сучасній архітектурно-ландшафтній практиці використання води у вигляді пари, туману або хмари поступово набуває популярності.

Зазвичай, газоподібний стан води пов'язаний у природі із гейзерами, хмарами та іншими короткостроковими, мінливими природними явищами. Він є основою організації процедур очищення та релаксації у парних та хамамах. Практика кінця 20 ст. має унікальний досвід створення лікувально - релаксійного закладу у природному середовищі з використання природної пари (приклад, спа комплексу Blue Lagoon Iceland Spa, Ісландія) [8]. А також імітацію хмари в окремій споруді – виставковому павільйоні Bloog Building (Швейцарія) [1, 2, 9 стор.79-81, 10 стор.48].

Формування цілей статті. Метою статті є вивчення водного компоненту, який є суттю *водних територій*, у газоподібному стані при *архітектурно - ландшафтній організації територій*.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні пара досить часто використовується в різних сферах від планування парків та окремих споруд до театральних вистав, вона може бути використана як на вулиці, так і в приміщеннях. Потрібно відмітити, що газоподібним станом води важко керувати, його важко організовувати та утримувати. В той же час, він є досить широко затребуваним останнім часом в архітектурно-ландшафтній та дизайнерській практиці. Таким чином, використання водного компоненту як декоративного композиційного елементу у газоподібному стані розглянуто для цілей ландшафтної архітектури, інтер'єрного дизайну та сучасного мистецтва.

А. В ландшафтній архітектурі при плануванні паркових територій газоподібний стан води використовується для створення незабутнього враження або підкреслення окремого дизайнерського задуму. Мінлива форма обирається або для створення контрасту із іншими композиційними матеріалами та елементами, або органічно доповнює їх, пом'якшуючи та акцентуючи загальну плавність планувального рішення.

Внутрішній парк національного інституту Fūma Byakuren Plaza National Institute For Materials Science Tsukuba, Ibaraki Prefecture, 1993, авторства провідного ландшафтного архітектора Японії, а також Дзен буддистського священика 18-го покоління Shunmyo Masuno показує приклад естетичного використання пари в сучасному офісному комплексі [11]. Філософський погляд Shunmyo Masuno відображено у плануванні парку: автор протиставив прямий шлях із прямокутних каменів звивистому руслу сухої річки із мілкого гравію. Таємничий вихід густого туману, що виникає із трикутного кам'яного ліжка в кінці русла, композиційно поєднано із контрастними, кремезними кам'яними валунами. Туман, що піднімається з цього кута саду, не тільки зволожує сухий ландшафт, а й створює відчуття невідомого, яке притягує увагу відвідувачів, живить їх цікавість та викликає стримане захоплення.

Мінлива форма пари обрана для створення дизайну фонтану у розважальному парку пригод Roundabout від Arquitectura, Planeamento E Design Lda., м. Амадора, Португалія, 2014 [12]. Плавна форма фонтану відображає звивисте русло річки Falagueira, яка раніше протікала в цьому місці, і тепер тече під ним. Проект ландшафтного благоустрою паркової зони у житловому кварталі передбачає використання наступних композиційних прийомів та рішень: звивистої форми парового фонтану для імітації русла втраченої річки; трьох різних тональностей гальки для більш динамічного відтворення та підтримки рухливості води, що утікає в стапель; кольорового підсвічення пари у вечірні часи для створення більш сильного естетичного враження тощо.

Б. В інтер'єрних рішеннях. Газоподібний стан води широко використовується в інтер'єрних рішеннях різних за функціональним призначенням будівель будь-то пам'ятки історії та архітектури, або сучасні споруди. Пара заповнює всі доступні приміщення в силу свого розрядженого стану, створюючи середовище, що пронизане туманом та насичене вологою. Така атмосфера турбує, інтригує, хвилює та розслаблює водночас.

Наявність пари особливо характерна для інтер'єрів парних та хамамів. Пара в таких приміщеннях використано більш функціонально, ніж декоративно. Історичні приклади парних та хамамів варто вивчити як зразки унікальних розкішних інтер'єрів Античності та Сходу. Сучасні творчі інсталяційні роботи дозволяють розширити палітру прийомів використання пари в інтер'єрних рішеннях: в історичних будівлях, для виставкових експозицій, тощо.

Атмосферу таємничої та хвилюючої пари, що зупинена всередині виставкової площі історичної будівлі Arsenale, використав японський архітектор Tetsuo Kondo у співавторстві із екологічною інженерною фірмою Transsolar для інсталяції Cloudscapes на Венеціанській бієнале архітектури Venice Architecture Biennale у 2010 р [1, 13]. Інсталяція була створена як простір, де відвідувачі можуть відчути справжню хмару, що плаває у центрі Arsenale: знизу, всередині та зверху. Підйом по спіральному пандусу на висоту понад 4 м під стелю історичної будівлі автори проекту порівнюють із прогулянкою садом крізь або разом із хмарами. Хмари завжди змінюються, тому досвід шляху - динамічний. Інсталяція дозволяє відвідувачам сидіти над хмарою, відчуваючи, як зустрічаються різні мікро-кліматичні умови; як люди змінюють хмару та контактують один з одним.

Вразлива атмосфера неспішного сновидіння, яку створює щільний шар молочно-білого туману із водяної пари в поєднанні із прозорим склом, характерна для середовищної інсталяції-перфомансу «Вуаль» від японської художниці Fujiko Nakaya у Скляному будинку архітектора Філіпа Джонсона, Нью-Канаан, Коннектикут, США. Інсталяція хмарної маси в пам'ятці

архітектури 20 століття є цікавим прикладом синтезу різних видів сучасного мистецтва різних часових періодів на одній площадці: конструкції скляного будинку 1949 р. та сучасної технології створення штучної пари із води. За словами Fujiko Nakaya, «туман безперервно взаємодіє з навколишнім оточенням, приховуючи або підкреслюючи певні елементи. Туман робить так, що видимі речі зникають, а невидимі речі – такі як вітер - знаходять фізичний вигляд». Директор Скляного будинку Henry Urbach додав, що проект фіксує «баланс протилежностей», який «очевидний у приміщенні скляного дому. ... За допомогою тимчасової інсталяції, ми підводимо це відчуття до своєї кінцевої відмітки, водночас дозволяючи унікальній магії Скляного Будинку – цієї мрії прозорості, зразку архітектури, яка зникає – повертатися знову і знову, подібно до туману, що підіймається та падає» [14].

Вода у газоподібному стані, штучно створена, часто використовується на театральних сценах, під час концертів, виступів, в естрадних та циркових виставах, тощо. Головний ефект, що має бути досягнуто, це фонове забарвлення або поява штучної хмари, що привносить таємничість до театального дійства.

В. В сучасному мистецтві. Широкого використання отримала водяна пара в арт-інсталяціях та сучасному мистецтві [1]. Самостійні арт-інсталяції, що використовують газоподібний стан води як основний творчий матеріал, з'явилися порівняно нещодавно – у 80-тих рр.20 ст. У них є багато спільного, але є і свої відмінності. (рис. 1). Арт-інсталяції розміщуються на відкритому повітрі в парках, всередині музеїв, історичних споруд та дахах сучасних будівель, тощо.

Виділено наступні основні *композиційні характеристики та прийоми* творчого використання газоподібного стану води в архітектурно-ландшафтних та інших творчих проектах, (див. рис. 1): за композиційним рішенням (а), за способом утримання пари (б), за формою та естетичним вираженням (в).

В загальному композиційному рішенні пара може бути використана: як головний елемент, бути рівноправним елементом композиції або слугувати «активним» фоном, (див. рис.1.1). За способом утримання виділено прийоми утримання пари в середині замкнутої форми; пара в середині або навколо будівлі та пара у вільному вигляді (див. рис.1.2). За естетичним вираженням щодо використання водного компоненту розрізняють рішення, коли в композиції використано тільки пара, так би мовити - моно-пара; пара в поєднанні із іншими станами води: твердим та/або рідким, а також із додатковими технічними ефектами (див. рис.1.3). В останньому випадку потрібно виділити варіанти: пара природнього, переважно білого кольору, підсвічування пари одним кольором або кольоровим спектром, пара у поєднанні із музикою або іншими звуковими ефектами, тощо. Отже, можна використати один принциповий колір, так би

мовити провідний для творчої роботи, а можна використати полі кольорове рішення, навіть кольоровий сценарій.

Таким чином, всі арт-проекти, інсталяції та твори, що використовують водяну пару, характеризуються вкрай мінливою атмосферою, що обумовлено фізичними якостями газоподібного стану води. Застосовуючи пару автори підкреслюють головний задум роботи або проекту: мінливість, таємничість, розслаблення, скритість та відкритість, сліпоту, подив, тощо. Потрібно відмітити, що під час своєї «подорожі» виставкою або споглядання інсталяції на відкритому повітрі, тощо, відвідувачі стикаються із різним чуттєвим досвідом, занурюючись в обволікаючу атмосферу хмари та мрій.

Висновки.

1) Для сучасної архітектурно-ландшафтної організації територій стає характерним використання водного компонента в різних фізичних станах для збагачення та урізноманітнення середовища існування людини. Головна увага приділена дослідженню водного компонента у газоподібному стані у вигляді пари. Використання водного компонента як декоративного композиційного елементу у газоподібному стані розглянуто для цілей ландшафтної архітектури, інтер'єрного дизайну та сучасного мистецтва.

2) Виділено основні композиційні характеристики та прийоми творчого використання декоративних особливостей води у газоподібному стані в архітектурно-ландшафтних та інших творчих проектах: за композиційним рішенням, за способом утримання пари, за формою та естетичним вираженням;

3) Для сучасної архітектурно-ландшафтної практики характерними є нові погляди на синтез мистецтв у 21 столітті. На основі композиційного поєднання різних елементів, включно із водою у вигляді пари, простежується формування його сучасних тенденцій. Для композиційних рішень із використанням пари властиво створення ефектів: мінливості, таємничості, розслаблення, зміни відкритості та скритості форм, тощо. Пошук нових форм естетичної та емоційної виразності спрямовано на отримання унікального емоційно-естетичного досвіду людини у контакті з природою.

Література

1. Рубан Л.И. Новые направления использования воды в архитектурно-ландшафтной практике современности / 14-тая Международная научная конференция «Новый идеи нового века - 2014», 24 февраля – 3 марта 2014 г., г.Хабаровск,: материалы в 3 т. / отв. ред. В.И. Лучкова.– Хабаровск: Изд-во Тихоокеан. гос. ун-та, 2014. – Т. 3, С. 160-166.

2. Ruban L. Three States of Water: How Technology Makes Water a Construction Material. - Technical transactions, Architecture. Cracow: Politechnika Krakowska, (Polytechnic Cracowska) 2014.- Issue 8-A, P. 27-37.
3. Ruban L., Kuc S., "Water as the Factor of Techno-creation", Proceedings of a 2nd Annual International Conference of Architecture and Civil Engineering (ACE-2014), ISSN: 2301-394X, published and organized by Global Science and Technology Forum (GSTF), 2014, Singapore, pp. 50-54.
4. Ruban L., Kuc S., Contemporary Water Landscapes. Trends, Issues and Techno-creation, - GSTF Journal of Engineering Technology (JET), ISSN: 2251-3701. - Vol. 3, N 1, July, 2014. DOI: 10.5176/2251-3701_3.1.116. – P. 96-105. (in English);
5. Рубан Л.І. Декоративні особливості феномену «води» для архітектурно-ландшафної практики сучасності: статика та динаміка рідини / Л.І. Рубан // Наук.-техн. збірник: Сучасні проблеми архітектури та містобудування / Відп. ред. М. М. Дьомін. - К.: КНУБА, 2017. - Вип. 49, С.343-352;
6. Рубан Л.І. Підводна урбаністика: питання та відповіді сучасності / Л.І. Рубан // Наук.-техн. збірник: Підводні технології / Голов. ред. М.К. Сукач. – К.:КНУБА, 2016. – Вип. 3. – С. 54-65;
7. Рубан Л.І. Декоративні особливості феномену «води» для сучасної архітектурно-ландшафної організації територій: вивчення твердого стану / Л.І. Рубан // Наук.-вироб. збірник: Архітектурний вісник / Відпов.ред. Куліков П.М.- К.: КНУБА, 2017 р. - Вип. 13, С. 316-325;
8. Blue Lagoon (geothermal spa) [Електронний ресурс] - Режим доступу: [https://en.wikipedia.org/wiki/Blue_Lagoon_\(geothermal_spa\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Blue_Lagoon_(geothermal_spa)) - Назва з екрана;
9. Preton-Pinney G., The Cloudspotter's Guide, London: Hodder&Stoughton, 2006 – 320 p.
10. Architecture now!, editor P.Jodidio, Hongkong, Koln, London, Los Angeles, Madrid, Paris, Tokyo, Taschen, 2002. – 192 p.
11. Masuno Shunmyo, Zen Gardens: The Complete Works of Shunmyo Masuno, Japan's Leading Garden Designer - Japan: Tuttle Publishing, 2012 – 224 p.
12. Adventure's Park Roundabout [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.pluriescala.com/pub.html>, <http://www.pluriescala.com/documents/201403-SlopingLandscape.pdf> - Назва з екрана;
13. Cloudscapes / Transsolar & Tetsuo Kondo Architects [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.archdaily.com/551439/cloudscapes-transsolar-and-tetsuo-kondo-architects> - Назва з екрана;
14. Frearson A., Fujiko Nakaya hides Philip Johnson's Glass House in vaporous fog [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.dezeen.com/2014/04/30/fujiko-nakaya-veil-glass-house-philip-johnson-mist/> - Назва з екрана.

Аннотация

УДК 712.2

Рубан Л.И.

кандидат архитектуры, доцент,
докторант кафедры ландшафтной архитектуры КНУСА
e-mail: knuba.landscape@gmail.com, l_Ruban@knuba.edu.ua,
orcid.org/0000-0002-5973-4362

ДЕКОРАТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ФЕНОМЕНА «ВОДЫ» ДЛЯ
СОВРЕМЕННОЙ АРХИТЕКТУРНО-ЛАНДШАФТНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ
ТЕРРИТОРИЙ:

ИЗУЧЕНИЕ ГАЗООБРАЗНОГО СОСТОЯНИЯ

Статья посвящена изучению декоративных особенностей феномена «воды» для архитектурно - ландшафтных практики в газообразном состоянии, как одного из возможных физических состояний водного компонента. Вода в газообразном состоянии в форме пара рассмотрена как декоративный и эстетический композиционный элемент архитектурно-ландшафтной организации территорий; где выявлены основные композиционные характеристики и приемы ее использования.

Ключевые слова: архитектурно-ландшафтная организация территорий, декоративные особенности феномена «воды», газообразное состояние воды, динамика.

Annotation

Ruban L.

Ph.D. Arch, Assoc. Prof.,

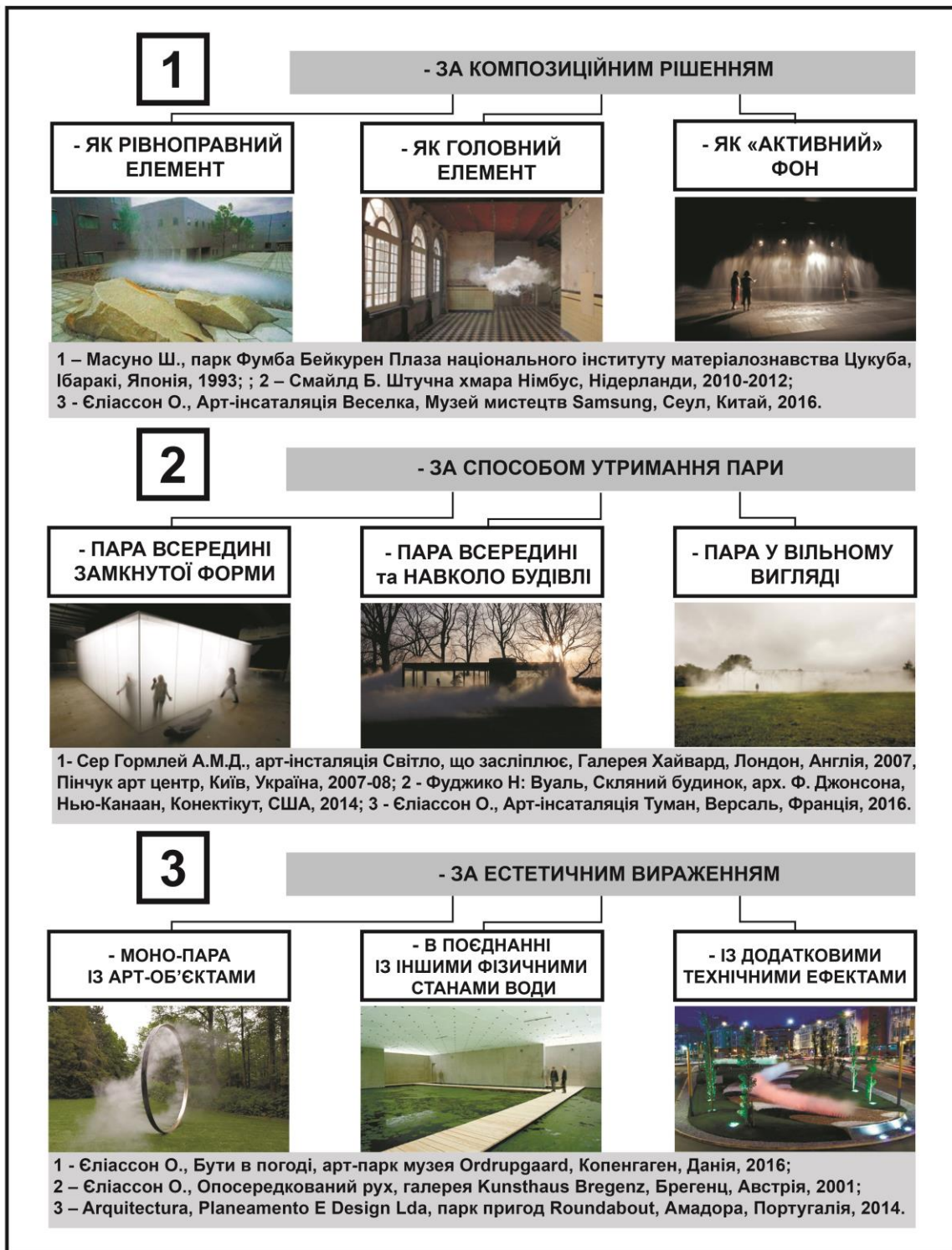
Doctorate of Landscape Architecture Chamber, KNUCA;
e-mail: knuba.landscape@gmail.com, l_Ruban@knuba.edu.ua,
orcid.org/0000-0002-5973-4362

DECORATIVE FEATURES OF THE WATER PHENOMENON FOR THE
MODERN ARCHITECTURAL AND LANDSCAPE ORGANIZATION OF
TERRITORIES:

STUDYING THE GAS CONDUCTIVE STATE

The Paper is dedicated to the investigation of landscape-architecture appliances of decorative features of “water” phenomenon in gaseous state, as one of its three possible states. Water in its form of water vapor is considered as decorative and aesthetic compositional element of landscape-architectural territory organization, main compositional characteristics and application approaches are revealed.

Key words: landscape-architectural territory organization, decorative features of “water” phenomenon, gaseous state of water, dynamics.

СТВОРЕННЯ ЕФЕКТУ

- МІНЛИВОСТІ

- ТАЄМНОСТІ

- РОЗСЛАБЛЕННЯ

- СКРИТОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ, тощо

Рис. 1. Композиційні характеристики та прийоми використання газоподібного стану водного компоненту для архітектурно-ландшафтної організації територій та дизайнерської практики